

Sursum corda

Mi marad meg a Liszt-év után? A szokott „Ezzel megvolnánk”, vagy inkább az „Ezt kipipáltuk”? Megmarad a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtérről, —no csak, Feri fölött, Ferenc lett belőle; de azért kár a kedvesen becéző névért—, nem is a legrosszabb döntés: végre az egész világ megtudja, hogy nem német, és nem Franz. Ezért megérte a névtábla-, fejléc- és bélyegzőcserére kifizetett összeg. Ha már így esett, akkor legalább néhány évtizedig tartson ki az elnevezés, ha nem is mindig száll föl majd róla magyar gép... Bizonyosan megmaradnak az évforduló termette lézerlemezek vagy, ki tudja, milyen technikával, a rajtuk rögzített fölvételek. Megmaradnak világszerte a vaskos konferenciakötetek. És maradnak —maradjanak!— békében a „hírhedt” zenész porai — hírhedt veje városának temetőjében.

A kulturális kormányzat legsikerültebb lépései közül való a zeneértő pápa, XVI. Benedek jelenlétében tartott, létszámában és színvonalában valóban kivételes vatikáni koncert. Ha nem is ilyen felfokozottan ünnepi pillanatot, de folyamatos ünnepet élhettünk át azok, akik régi rítusú misék keretében hallgattuk Liszt Ferenc miséit és szakrális kórusműveit. Éppen Liszt kedves pesti templomában! Jó tudni, hogy van templomi együttes, amelyik repertoáron tart Liszt-miséket, és van együttes, amely végre hitelesen tudja előadni a férfikari műveket. Mi, pár százán biztosan elmondhatjuk, hogy tartalmaz Liszt-évünk volt. (Ne legyünk telhetetlenek — de azért szép lett volna végre egy igazi régi rítusú, csendesmise is, Liszt-orgonamisével. Nemcsak hogy 20–25 perces prédikáció nélkül, hanem teljesen prédikáció nélkül. Fölnőtt embereknek. Gondolkodó, sőt, szemlélődő embereknek. Csak egyszer, legalább!)

Valaki elmondta, hogy mostanában esküvőn orgonált. A fiatal pár magyar zenét kért s kapott is: szépségesen szikár, sallangmentes Liszt-műveket szóló énekhangra, kísérettel, és önálló orgonaműveket is, bevonulásra, kivonulásra. Az előzetes egyeztetésen percekért kellett a zenésznek könyörögnie, hiszen azért Liszt sem írt egyperces, bármikor abbahagyható alkalmi darabokat, aztán ügyeskednie, neki, a laikusnak, hogy a liturgiaellenesen kihagyott részeket az orgonával „pótolja”. Volt aztán 25 perces prédikáció: a mise épp fele. El is ment vele az idő. Attól rettegetve, hogy, másik miséjére sietve, a türelmetlen pap belekezd a szövegébe, kínjában megrövidítette a generálpauzákat. Nehogy azt lehessen hinni, hogy vége. Hogy végre vége. Szegény Liszt!

Szegény Liszt! Vagyis mi, szegények: eltelhet az életünk úgy, hogy az egyházzene megújításáért küzdő és kísérletezésében önmaga fölött is győzelmet arató Liszt kivételesen mély, kései „csontzenéit” soha nem halljuk ott, ahova szánta őket. Legfőljebb orgonaműveket, üres, kitöltendő áhítatos percekben; meg a csoszogást elnyomni, kivonulásra, a „döngethető” nagy művek részleteit. Buzgó orgonistáink így lopják be ide-oda a funkció nélkül maradt műveket. Dicséret illeti őket, legalább valamit fönntartanak a Liszt-hagyományból.

És mégis, hátha egyszer hazatér a vándor. Föl a szívekkel! Sursum corda!